

Bulletin České asociace pedagogického výzkumu 6/2018

V šestém čísle bulletinu v roce 2018 přinášíme přání šťastného nového roku, zprávu z činnosti asociace, pozvánku na konferenci ČAPV v roce 2019, informace o oceněných členech ČAPV, informace o konferencích, anotace aktuálních čísel časopisů, výzvy pro autory a anotace nových knih.

Výbor ČAPV

Z VÝBORU ČESKÉ ASOCIACE PEDAGOGICKÉHO VÝZKUMU

1. PF 2019

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

za všechny členy výboru Vám přeji rok naplněný zdravím, pohodou, osobními i pracovními úspěchy, ale i nadhledem nad děním kolem nás.

S úctou

Jana Poláchová Vašátková

2. Zpráva z jednání výboru ČAPV

Dne 6. 12. 2018 proběhla schůze výboru ČAPV prostřednictvím jednání přes SKYPE. Projednány byly následující body:

- Hledání řešení ohledně počtu členů (rozsah členské základny), získání aktualizovaných přihlášek od členů v souvislosti s GDPR
- Podpora začínajících výzkumníků a jejich ocenění
- Změny v bulletinu ČAPV
- Koncept XXVII. konference ČAPV v Liberci v září 2019
- Archivace a digitalizaci sborníků abstraktů a fulltextů z předchozích konferencí ČAPV
- Letní škola EERA Summer School EERSS 2019 pořádaná 8.–12. 7. 2019 v Brně
- Změny stanov ČAPV

Za výbor ČAPV Stanislav Michek

3. Podpora začínajících výzkumníků

V bulletinu 2/2018 a na webu České asociace pedagogického výzkumu (www.capv.cz) byla vysána výzva pro podporu začínajících výzkumníků (do pěti let včetně od úspěšné obhajoby disertační práce). Záměrem výboru bylo podpořit členy asociace v publikování příspěvků prezentovaných na výroční konferenci v kvalitních odborných recenzovaných časopisech. O finanční odměnu se ucházeli pouze dva začínající výzkumníci: Jana Navrátilová z Masarykovy univerzity a Vít Štastný z Univerzity Karlovy. Oba autoři předložili texty do časopisu *Studia paedagogica*.

- Navrátilová, Jana: Diferencovaná výuka jako cesta k žákovské participaci
- Štastný, Vít & Walterová, Eliška: Vliv školy na využívání soukromého doučování

Oba texty prošly úspěšně recenzním řízením a vyjdou v jednom z nejbližších čísel časopisu *Studia paedagogica* s dedikací odkazující na podporu ČAPV a prezentování na výroční konferenci. Oběma jmenovaným výzkumníkům gratulujeme k získání finanční odměny 7 000 Kč a hlavně k publikování článku v našem předním pedagogickém časopise.

Medailonky oceněných autorů

Jana Navrátilová

Jsem doktorskou studentkou oboru Pedagogika na Ústavu pedagogických věd FF MU. Momentálně se nacházím ve třetím ročníku prezenční formy studia. K jeho dokončení mi zbývají tři semestry. Ve své disertační práci se zabývám tématem vnitřní diferenciací žáků na druhém stupni ZŠ. Disertační práci tvořím pod vedením Mgr. Zuzany Šalamounové, Ph.D. V posledních dnech dokončuji téměř dvouletý intenzivní sběr dat. Postupně začínám s analýzou dat a tvořím první texty. Dílčí výsledky pravidelně prezentuji na konferencích. Současně s psaním disertační práce participuji na projektu Vztah mezi charakteristikami výukové komunikace a vzdělávacími výsledky žáků (GAČR, GA117-0364S) pod vedením doc. Kláry Šedové, Ph.D. Výzkumná a publikační činnost tvoří jen zlomek práce v rámci doktorského studia. Přirozenou součástí je také vedení ročníkových a bakalářských diplomových prací. Již od prvního ročníku se také podílím na výuce pro prezenční i kombinované studenty. Vyučuji předměty školní pedagogika a školní didaktika, dále sociální a pedagogická komunikace a praxe v pedagogických zařízeních. V závěru studia bych ráda vyučovala svůj vlastní předmět, a sice metodologický seminář zaměřený na zkoumání žákovské diverzity metodou focus group.

Vít Štastný

V současnosti působím jako postdoktorand na Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK, kde jsem v roce 2016 úspěšně absolvoval doktorát pod vedením a za nedocenitelné podpory nestorky české srovnávací pedagogiky profesorky Elišky Walterové, která ve mne probudila zájem o téma stínového vzdělávání (termín zahrnuje různé formy a druhy soukromého doučování). Vždy mne bavily cizí jazyky a cestování, jsem proto „šťastný“, že tuto zálibu mohu propojit se svými odbornými zájmy. Je totiž zajímavé srovnávat charakteristiky stínového vzdělávání v různých zemích, neboť úzce souvisejí nejen s institucionálním nastavením vzdělávacího systému, ale i s celkovou kulturou země. Přínosné pro lepší porozumění stínovému vzdělávání proto pro mne byly odborné stáže v Šanghaji a Hongkongu a zkušenosti z roční stáže na francouzském lyceu, které jsem zužitkoval jako spoluautor publikace Školní vzdělávání ve Francii (další knihy v edici Školní vzdělávání v zahraničí připravujeme). Aktuálně jsem hlavním řešitelem tříletého projektu Grantové agentury ČR a velmi se těším, až odborné veřejnosti představíme výsledky našeho výzkumu, ve kterém se snažíme detailněji popsat a lépe porozumět souvislostem mezi školním a stínovým vzděláváním.

4. Konference ČAPV 2019 – FP TUL Liberec

Vážení členové ČAPV,

zveme Vás na konferenci ČAPV na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci. Konference bude probíhat 11.–13. 9. 2019, konkrétně 11. 9. 2019 bude doktorský seminář a 12.–13. 9. 2019 hlavní část konference.

Téma konference: **Pedagogický výzkum, školní praxe a výzvy demokracie**

V roce 2019 si česká veřejnost připomene 30. výročí od zásadní politické a společenské změny, která přinesla demokratizaci procesů výchovy a vzdělávání nejen v České republice, ale vedla k přestrukturování pohledů na oblast výchovy a vzdělávání jak v zemích za „železnou oponou“, tak i podnítila změny evropského integračního procesu a evropské vzdělávací diskuse. Konference ČAPV chce reflektovat demokratizační změny ve školství, které v uplynulých 30 letech byly v ČR prosazeny, přijaty či naopak nenašly odbornou či širší společenskou podporu a zůstaly nevyslyšeny. Dále se pozornost výroční konference ČAPV chce zaměřit na pedagogickou reflexi a analýzu vztahů mezi pedagogickou vědou, řízením a životem školy, otázkami demokratického a otevřeného uspořádání (školního) společenství v obecně pedagogických, didaktických, historických, psychologických či sociologických rovinách.

Obecnější reflexe ukazuje, že demokracie je velmi křehkou formou veřejného života a je zásadní právě i pro otázky vzdělávání a výchovy. Demokracie a výchova je tématem, jak oblast vzdělávání a školství spravujeme a řídíme, ale i jak vyučujeme, k čemu a pro jaké hodnoty vzděláváme a vychováváme. Kdo a jak si stanovuje cíle, jak plánujeme a organizujeme život v sociální skupině dětí, mladistvých i dospělých (nejen ve školní třídě), jak konstruujeme naši komunikaci a jaké vztahy mezi aktéry podporujeme. Demokracie je výzvou, na niž musí každá sociální skupina vždy znovu a aktuálně odpovídat. Demokracie je v tomto ohledu hodnotou, která ohraničuje a vede naše pedagogické uvažování a jednání; je konceptem života společenství, který je založeno na otevřenosti, pluralitě, participaci a podpoře. V tomto ohledu je koncept demokratického školního života důležitým aspektem pedagogického výzkumu. O to více v období, které mnohé hlasy označují za typické právě „ohrožením demokracie“ a vyzývají aktéry, aby na tuto situaci hledali odpovědi, pokud „stabilita a vitalita“ demokracie nemá být nebezpečně oslabena.

Přihlašování na konferenci bude možné od poloviny února. Podrobnější informace budou na stránkách www.capv.cz.

5. Eliška Walterová získala cenu Milady Paulové

Dne 27. 11. 2018 převzala Eliška Walterová z rukou ministra školství Ing. Roberta Plagy cenu Milady Paulové. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním kontaktním centrem – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR vyhlásilo 10. ročník soutěže o Cenu Milady Paulové pro vědkyni za celoživotní přínos vědě. V roce 2018 byla cena udělena v oblasti věd o vzdělávání a výchově. (URL: <http://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/cena-milady-paulove>). Prostřednictvím Ceny, která nese jméno historičky, jež jako první žena získala právo přednášet na české univerzitě (1925) a stala se také první profesorkou na našem území (1939), MŠMT oceňuje vědeckou práci významných českých badatelek a nabízí inspiraci začínajícím vědkyním a studujícím, které vědeckou dráhu zvažují. Mezi

devíti nominovanými byli další tři členky z České asociace pedagogického výzkumu: Milada Rabušicová, Vladimíra Spilková a Adriana Wiegerová. Vážené dámy, milé kolegyně, gratulujeme a jsme na Vás hrdí.

Tematický rozhovor s Eliškou Walterovou si můžete přečíst na stránkách Národního kontaktního centra – gender a věda: <http://genderaveda.cz/eliska-walterova/>.

KONFERENCE – SEMINÁŘE – WORKSHOPY

1. Konference a letní školy v ČR

- Konference Adult Education and Learning Policy in a World Risk Society na FF UK v Praze prodloužila termín pro přihlašování do 24. ledna 2019. Více informací na <https://sites2.ff.cuni.cz/esrea2019/>.
- XVIII. ročník česko-slovenské konference Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku (QAK) na téma „Hledání kvality“ se koná 28.–29. 1. 2019 v Českých Budějovicích. Registrace aktivní účasti je ukončena, pasivní je do 26. 1. 2019: <http://qak.upol.cz>.
- Konference ČPdS s tématem „Vysokoškolský učitel – vzdělávání, praktiky, pozice“ se bude konat 11.–12. 4. 2019 ve Zlíně. Přihlašování do 31. 1. 2019: <http://www.cpdscz/konference.php>.
- EERA Summer School **EERSS** 2019: Quantitative and Mixed Methods Research Designs: From designing to publishing se koná 8.–12. 7. 2019 na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně pod záštitou Ústavu pedagogických věd a ČAPV. Podávání žádostí do **31. 1. 2019**: <https://eera-ecer.de/season-schools/eera-summer-school-2019/>.
- Další, v pořadí již XXVII. konference **ČAPV** na téma „Pedagogický výzkum, školní praxe a výzvy demokracie“ se bude konat **12.–13. 9. 2019** na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci. Doktorský seminář se koná 11. 12. 2019. Více informací bude na: www.capv.cz.

2. Konference a workshopy v zahraničí

- 10th History of Education Doctoral Summer School (HEDSS), Liverpool John Moores University, 13–16. 6. 2019. Přihlašování do 31. 12. 2018, účast zdarma: <https://eera-ecer.de/season-schools/hedss-histories-of-education-summer-school/>
- 52. Essex Summer School in Social Science Data Analysis, Velká Británie, 8. 7. – 16. 8. 2018. Přihlášky do 1. 5. 2019: <http://essexsummerschool.com>
- WERA 2019 Focal Meeting, 10th Anniversary, "Future of Democracy and Education: Realizing Equity and Social Justice Worldwide" se koná 5.–8. 8. 2019 v Japonsku. Přihlašování do 31. 1. 2019: <https://wera-tokyo.com/>
- 18. bienální EARLI „Conference for Research on Learning and Instruction“ se bude konat ve dnech 12.–16. 8. 2019 na Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule Aachen na téma „Thinking Tomorrow's Education: Learning from the Past, in the Present and for the Future“. Konferenci předchází prekonference mladých výzkumníků JURE 10.–11. 8. 2019. Přihlašování příspěvků je ukončeno: <https://www.earli.org/EARLI2019>.

- Konference **ECER** (EERA) se bude konat 3.–6. 9. 2019 v Hamburku, od 2.–3. 9. jí předchází konference začínajících výzkumníků. Termín pro zaslání abstraktů je **31. 1. 2019**:
<https://eera-ecer.de/ecer-2019-hamburg/>
- Metodologické workshopy GESIS, Leibniz-Institut für Sozialwissenschaften, SRN:
<https://www.gesis.org/en/services/events/>

ČASOPISY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

1. České odborné recenzované časopisy

NOVINKA: Studia paedagogica 3/2018 (Scopus)

Živé obrazy jako metoda výuky dějepisu: analytické zobecnění poznatků z praxe (V. Rodová, J. Slavík), Uplatnění otevřeného přístupu k matematice v přípravě budoucích učitelů 1. stupně ZŠ – empirická studie v kontextu badatelsky orientovaného kurzu (L. Samková), Perspektivy a limity vytváření tolerantních medziskupinových postojů vo vyučování občianskej náuky na Slovensku (B. Láštiová, L. Hargašová, S. Andraščíková, P. Drál', A. Findor), Sociální a personální kontext interkulturního učení žáků středních škol (J. Hladík, N. Ingrová, N. Sobková), Přístupy ve vzdělávání kariérových poradců: od obsahu ke kompetencím? (L. Hloušková), Vzdělávání dětí cizinců perspektivou rovných vzdělávacích příležitostí (K. Záleská).

<http://www.studiapaedagogica.cz>

NOVINKA: Orbis scholae 1/2018 (Scopus)

Výuka o vědě a jejích dějinách: Česko versus Západ (J. Poupová), Kritické myslenie ako dôležitá súčasť kurikulárnej reformy na Slovensku: Skúmanie fenoménu v slovenskej časopiseckej literatúre (M. Kosturková, J. Ferencová, V. Šutáková), Rámcové vzdělávací programy a paradigma světových náboženství (J. Havlíček), Proměny postojů učitelů ke kurikulární reformě a jejímu zavádění (K. Pešková, T. Janko, T. Janík, M. Spurná), Pohľady učiteľov na slovenskú reformu školstva a svoje miesto v nej (B. Kosová, M. Trnka), Hodnotenie vybraných aspektov kurikulárnej reformy na gymnáziách v SR učiteľmi (P. Fridrichová, V. Poliach), Kurikulární reformy v anglofonních zemích: tři případy proměny historického učiva v primárním vzdělávání (D. Dvořák, M. Dvořáková).

<http://www.orbisscholae.cz/>

NOVINKA: Pedagogika 3/2018

Monočíslo „Education Futures for the Digital Age: theory and practice“ editované M. Černochovou a G. Kirkham obsahuje tyto studie: Trends in Early Childhood Education Practice and Professional Learning with Digital Technologies (K. Murcia, C. Campbell, G. Aranda), Critical Media Literacy for Elementary Students in an After-School Programme (A. M. Wiseman, M. Wrenn), Unplugged Programming: The future of teaching computational thinking? (G. Aranda, J. P. Ferguson), Learning with Mobiles in the Digital Age (J. Traxler), Educational Functions of Augmented Reality (T. Jeřábek, V. Rambousek),

<http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika>

NOVINKA: Pedagogická orientace 4/2018

Students' Indiscipline in the Classroom (J. Mareš), Discipline in the Light of Alternative Ways of Educating Learners (B. Sliwerski), An Examination of Different Methodological Approaches in Student School Behavior Research: The Issue of the Incomparability of Student Self-assessments (S. Bendl, H. Voňková, O. Papajoanu, E. Vaňkátová), A Framework for Building

Safe and Effective School Environments: Positive Behavioral Interventions and Supports (R. H. Horner, M. Monzalve Macaya).

<https://journals.muni.cz/pedor>

NOVINKA: E-pedagogium 3/2018

Vliv metakognitivních znalostí na kvalitu písemného projevu žáků základní školy (J. Adámková), Diagnostika percepce mluvené řeči u osob s neurogenními poruchami komunikace (L. Václavíková), Narušená komunikační schopnost dítěte ze sociálně znevýhodněného prostředí jako interdisciplinární problém. Možnosti sociálně pedagogických intervencí (Š. chudý, A. Jůvová, S. Bazalová). Připravenost pedagogických pracovníků základních škol na výuku dětí s Aspergerovým syndromem (Z. Kozáková, V. Pavlíčková), Percipovaná sociální opora od spolužáků u vybraných rolí v šikaně (J. Kressa), Vnímanie pojmu primárna prevencia vychovávateľmi v školskom klube detí (G. Citterbergová, M. Novocký), Využívanie Školských klubov detí a ich vplyv na diéta z pohľadu rodičov (M. Bieliková, Z. Bánovčanová), Soukromé doučování z pohledu žáků českých základních škol (B. Terreros), Vybrané metody sociální práce s dětským pacientem (D. Pitnerová).

<https://www.pdf.upol.cz/ru/veda/odborne-casopisy/e-pedagogium/>

NOVINKA: Testfórum 11/2018

Test cesty: Normativní česká data pro žáky 9. tříd ZŠ až 4. ročníků SŠ (H. Sokolová, H. Cígler), Zkoušky čtenářských dovedností: Normativní česká data pro studenty 9. tříd ZŠ a 1. ročníků SŠ (H. Sokolová, H. Cígler).

<http://www.testforum.cz>

NOVINKA: Sociální pedagogika 6(2)/2018

Perspectives regarding the self-efficacy of social activation workers in the Czech system of caring for at-risk children (J. Pavlíčková), Home preparation of anglophone children for school: The influence of a different culture (L. Venterová), Educational practices and strategies that promote inclusion: Examples from the U.S. (R. Tichá, B. Abery, L. Kincade).

<http://soced.cz>

Lifelong Learning 2/2018

Přínos společenskovedních předmětů na technické univerzitě jako kvalita výuky (J. Lindr), Vliv stanovených návazností mezi vysokoškolskými předměty na kvalitu výuky (J. Rybička, P. Čáčková), Teorie a praxe řízení kvality v celoživotním vzdělávání na veřejné vysoké škole (P. Adamec).

<http://lifelonglearning.mendelu.cz>

Historia scholastica 1/2018

Kontrollierte Räume? Erziehende und gemeinschaftsbildende Settings neben den Unterrichtsräumen am Zürcher Seminar Küsnacht im 19. und beginnenden 20. Jahrhundert (A. de Vincenti), Verortungsversuche von fluiden Bildungsräumen im Evangelischen Lehrerseminar Zürich Unterstrass 1870 bis 1950. Das familiale Leitbild als raumkonstituierender Ordnungsfaktor (N. Grube), Stadt-Land-Differenzen als Prägefaktoren in der Ausbildung von Lehrpersonen? Annäherungen an die Beispiele Basel und Zürich in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts (A. Hoffmann-Ocon), Repräsentativer Schulhausbau in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts – Zwei Beispiele aus der Stadt Luzern und der Stadt Zürich (S. Marolf, J. Dischl), Führen unterschiedliche Ausbildungsräume zur gleich guten Lehrperson? Raumtheoretische Deutung des prospektiven Expertenberichts Lehrerbildung von morgen – 1975 (A. Bosche, T. Bascio).

<http://www.historiascholastica.com>

NOVINKA: Scientia in educatione 9(2)/2018

Vizuálie v geografickém vzdělávání: přehledová studie (T. Janko, P. Knecht, S. R. Kučerová, J. D. Bláha), Využití oční kamery pro kvalitativní posouzení postupů při řešení úloh z mechaniky (E. Hejnová, M. Kekule), Přístupy žáků k řešení úloh v R-FCI testu sledované pomocí metody oční kamery (M. Kekule, J. Viiri), Pohled učitelů na obtížnost vybraných environmentálních pojmů v učebnicích pro základní školy (V. Pavlátová, R. Kroufek)

<https://ojs.cuni.cz/scied>

NOVINKA: Journal of Technology and Information Education 2/2018

Přípravenost učitelů základních škol na kurikulární změny ve výuce informatiky v České republice (H. Bučková), Pohled švédských studentů učitelství na využití digitálních nástrojů v preprimárním matematickém vzdělávání (T. Tossavainen, M. Johansson, E. Faarinen, A. Klisinska, A. Tossavainen), Zvyšovanie tempa hlasného čítania pomocou počítačovej simulácie (M. Nagy), Webové aplikácie v transdisciplinárnej príprave budúcich učiteľov (K. Szarka, B. Brestenská, Z. Fehér, L. Jaruska, G. Juhász, A. Tóth-Bakos), Rozvoj sebehodnocení žáka jako součást hodnotící strategie učitele v technické výchově na primární škole (P. Částková), Interdisciplinárny prístup a implementácia moderných trendov do vzdelávania v rámci kategórie odpad (M. Feszterová), Implementace informačních a komunikačních technologií do hudební výchovy (J. Šiřická), Inovace RVP a ŠVP v závislosti na aktuálních trendech výuky ICT na ZŠ (P. Pexa, M. Čapková), Příprava učitelů technických predmetov v oblasti bezpečnosti práce (D. Lukáčová).

<http://jtie.upol.cz/>

2. České odborné časopisy popularizující pedagogický výzkum

NOVINKA: Komenský 143(1) / září 2018

Z výzkumu: Co (ne)číst v literární výchově v 9. ročníku ZŠ (J. Vala), Dnešní učebnice pohledem výzkumníků a studentů učitelství (K. Pešková).

<http://www.ped.muni.cz/komensky/>

3. Slovenské odborné recenzované časopisy

Journal of Pedagogy, The Journal of University of Trnava 1/2018 (Scopus)

Spaces of early childhood: Spatial approaches in research on early childhood education and care (S. Bollig, Z. Millei), E-portfolios and relational space in the early education environment (A. Gallagher), Kindergarten space and autonomy in construction – Explorations during team ethnography in a Finnish kindergarten (M. Vuorisalo, R. Raittila, N. Rutanen), Young children's spatial autonomy in their home environment and a forest setting (C. J. Green), 'Yay, a downhill!': Mobile preschool children's collective mobility practices and 'doing' space in walks in line (D. Ekman Ladru, K. Gustafson), Spatial perspectives on babies' ways of belonging in infant early childhood education and care (J. Sumsion, L. J. Harrison, M. Stapleton), Distant places in children's everyday activities: Multiple worlds in an Australian preschool (Z. Millei), Approaching the complex spatialities of early childhood education and care systems from the position of the child (S. Bollig).

<http://www.degruyter.com/view/j/jped>

Acta Educationis Generalis 2/2018

Teacher trainers' self-reflection and self-evaluation (I. Z. Szűcs), Personal and social training as a part of class teachers' lifelong learning (Z. Geršicová, S. Barnová), An analysis of teacher's didactical activity in the context of children's preconception usage (P. Trávníčková), The interrelations of competency expectations in connection with career-starter skilled

workers in the counties of northern Hungary (T. Sós), Intergenerational learning – lifelong learning (S. Simándi), The world of female educational institutions (I. Virág), Styles of attachment determined by the Slovak version of sEMBU (G. R. Gugová).

<http://www.degruyter.com/view/j/atd>

Pedagogika.sk 4/2018

Characteristics of the family environment of the children with disability (V. Beliková, H. Zelená), Pro-social tendency among adolescents: An exploratory study (S. Kar), Social educators and their life stories as motivation to realize their own pedagogical professional career (J. Balvín, M. Farkašová).

<http://www.casopispedagogika.sk/>

NOVINKA: Psychológia a patopsychológia dieťaťa 52(3–4)/2018

Attachment medzi otcom a dieťaťom (Z. Fucsková, P. Babinčák), Tvorba skríninového testu čítania s porozumením (M. Kmeť, V. Dočkal), Vybrané psychologické faktory ovplyvňujúce čitateľskú gramotnosť žiakov pri riešení úloh PISA (M. Štefková, B. Kundrátová, I. Belica, E. Rajčániová, M. Hulín et al.), Sociálne aspekty agresívneho správania žiakov v škole (L. Pašková, J. Stehlíková, D. Kopčanová), Diverzita v školskej triede očami budúcich učiteľov a učiteľiek (L. Sokolová, V. Andreánska), Meranie očných pohybov (eye-tracking) u žiaka s dyslexiou (E. Rajčániová, I. Belica, A. Kopányiová, M. Kmeť), Depistáž rizikového správania žiakov – sekundárna analýza dát (E. Smiková, E. Páleník, A. Kopányiová, Z. Vojtová), Krízová intervencia ako aspekt pomoci pre rodinu s dieťaťom sporuchou autistického spektra (S. Šrobárová).

<http://www.vudpap.sk/psychologia-patopsychologia-dietata/>

4. Časopis partnerské Evropské asociácie pedagogického výzkumu

NOVINKA: European Educational Research Journal (EERJ), 17(6)/2018 (WoS, Scopus)

Speciální číslo Experiencing the European education space obsahuje studie: Visualising the European space of education: Analytic borderland, transnational topologies and spaces of orientation (J. Barbousas, T. Seddon), Education for Europe? Professionalization between effectiveness and autonomy (M. Hummrich), The Southeast Asian higher education space: Transnational, international or national in new ways? (M. W. Cheng), Educated for migration? Blind spots around labor market conditions, competence building, and international mobility (C. Carmona, F. M. Fluixá, N. Hernaiz-Agreda, A. N. Saurin), The education entrepreneur – experiencing European funding policy (B. Niemyer), How to teach students with moderate and severe intellectual disabilities in inclusive and special education settings: Teachers' perspectives on skills, knowledge and attitudes (S. Weiss, R. Markowitz, E. Kiel), Free movement of people and capital and the standard of transnational academic mobility: Principles of governance in the European research Area (R. J. Leemann), Excellence in education policies: catering to the needs of gifted and talented or those of self-interest? (A. Rasmussen, B. Lingard).

<https://journals.sagepub.com/home/eer>

MONOGRAFIE – SBORNÍKY – KNIHY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

Bártek, K., Dofková, R. et al. (2018). *Reflexe vzdělávacích potřeb učitelů matematiky jako východisko jejich profesního rozvoje*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Publikace s názvem Reflexe vzdělávacích potřeb učitelů matematiky jako východisko jejich profesního rozvoje je společným dílem autorů z katedry matematiky Pedagogické fakulty UP v Olomouci. Jejich pedagogické přesvědčení a současně společného jmenovatele všech

kapitol publikace lze vyjádřit větou: 'Mají-li se žáci něčemu naučit, musejí se chtít učit.' Kniha je pokusem naznačit možnosti pro uplatnění efektivních instrumentů výuky matematiky v primární i sekundární škole, směřujících k překonávání tradovaného pohledu na matematiku jako nudný, neoblíbený školní předmět. Vědecký charakter monografie je akcentován výstupem rozsáhlého výzkumného šetření, jehož výsledky jsou podrobně zpracovány v úvodní kapitole monografie a autoři s nimi pracují i v navazujících kapitolách.

Neubauer, K. et al. (2018). *Kompendium klinické logopedie*. Praha: Portál.

Kniha přibližuje současné poznatky a koncepce související s diagnostikou, terapií a preventivním působením v oblasti zdravotnické péče o osoby s poruchami komunikace. Snaží se zachytit významné trendy vývoje odborného myšlení a aplikací nových postupů do praxe oboru klinická logopedie a souběžně přiblížit zásadní poznatky oborů, které s komplexní péčí o osoby s poruchami komunikace přímo souvisí. Zastoupení poznatků z oblastí lékařské, lingvistické, psychologické i pedagogické oblasti dokládá význam víceoborového pojetí a spolupráce ve prospěch kvantitativního, a především kvalitativního rozvoje komplexní péče o děti, dospělé i stárnoucí osoby s komunikačními deficity a poruchami. Rozsáhlý autorský kolektiv zahrnuje odborníky, kteří reprezentují současné pojetí oboru klinická logopedie, dále foniatrie, fonetiky, psychologie, neuropsychologie a speciální pedagogiky, především v oblasti surdopedie (speciální pedagogiky sluchově postižených osob) a aplikace postupů augmentativní a alternativní komunikace. Zastoupení autorů ze Slovenska a Velké Británie významně obohacuje pojetí textu a jeho zaměření na současné akceptované směry klinické praxe i na důkazy zaměřený přístup v oblasti klinického výzkumu a publikační činnosti.

Pavličková L. (2018). *Poruchy matematických schopností žáků s dyskalkulií a jejich vliv na řešení učebních úloh ve fyzice a v matematice. Shrnutí výsledků výzkumného šetření*. Brno: Munipress.

Publikace je věnována poruchám matematických schopností u žáků s dyskalkulií a jejich vlivu na řešení učebních úloh ve fyzice a v matematice. Specifická porucha počítání se rozvíjí na základě kombinace deficitů různých dílčích funkcí, které se určitým způsobem podílejí na rozvoji matematických schopností a jsou potřebné pro učení se nejen počítání, ale i čtení a psaní. Monografie je rozdělena na dvě části: teoretickou a výzkumnou. V teoretické části publikace jsou vymezena základní teoretická východiska, která nejsou pouze souhrnem poznatků, ale mají i teoretický přínos. Těžiště knihy tvoří výzkumná část, která se skládá ze tří výzkumných studií, jež mají osvětlit tuto problematiku. Ambicí publikace je přinést souhrn poznatků o poruchách matematických schopností, jejich dílčích funkcích a o jejich dopadu při řešení úloh žákem ve fyzice a v matematice. Z těchto důvodů je předkládaná monografie určena širokému spektru potenciálních čtenářů: učitelům základních škol, speciálním pedagogům; studentům učitelství, primární pedagogiky a speciální pedagogiky v prezenčním, kombinovaném i doktorském studiu, ale také rodičům dětí školního věku.

Potměšilová, P., & Öbrink Hobzová, M. (Eds.) (2018). *Mládež a hodnoty 2018: Výchova k hodnotám v kontextu pluralitní a multikulturní společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Předkládaný sborník obsahuje nejlepší práce z konference Mládež a hodnoty 2018, která se uskutečnila v Olomouci na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého 8. a 9. listopadu. Příspěvky lze rozdělit do tří různých oblastí. První se zabývá vývojem a charakteristikou hodnot mezi mladými lidmi. Druhá část se zaměřuje na hodnoty u konkrétních skupin, například u osob se speciálními vzdělávacími potřebami, a také na otázky týkající se menšin. Závěrečný díl se orientuje na hodnoty ve vztahu k náboženství a víře. Některé lze označit jako přehledové studie, jiné prezentují původní výzkum. Všechny

příspěvky prošly příslušnou odbornou kontrolou, včetně důkladného recenzního řízení. Různorodost témat nabízí určitou variaci a také možnost objevení dalších zajímavých aspektů tématu hodnot.

Tupý, J. (2018). *Tvorba kurikulárních dokumentů v České republice. Historicko-analytický pohled na přípravu kurikulárních dokumentů pro základní vzdělávání v letech 1989–2017*. Brno: Munipress.

Publikace mapuje tvorbu kurikulárních dokumentů pro základní vzdělávání v České republice od roku 1989 do konce roku 2017 a usiluje o zobecnění uvedených postupů a zkušeností. Snaží se popsat a zhodnotit vše podstatné, co se při tvorbě kurikulárních dokumentů a standardů dařilo, případně nedařilo. K tomu využívá myšlenky a ukázky z koncepčních a legislativních dokumentů, z oficiálních materiálů MŠMT i dalších institucí, z interních textů kurikulárních ústavů, ze samotných kurikulárních dokumentů i z autentických dobových článků a rozhovorů.

VÝZVY PRO AUTORY

Pedagogika: monočíslo 2019

Téma: Výuka pedagogiky v učitelských studijních programech

Garanti čísla: Vladimíra Spilková, Tomáš Kasper, Karel Rýdl

Pedagogika zaujímá v učitelském vzdělání dlouhodobě a tradičně významné postavení. S ohledem na zvyšující se nároky na vykonávání učitelské profese v kontextu měnících se představ o kvalitě vzdělávání, s ohledem na širší diskusi o pojetí profese, rolí a klíčových profesních kompetencích nutně vyvstávají otázky spojené s koncepcí výuky pedagogiky v rozmanitých modelech učitelského vzdělávání.

Monotematické číslo si klade za cíl přispět k obecnější reflexi proměn v pojetí výuky pedagogiky ve vzdělávání učitelů základních a středních škol s ohledem na širší společenské kontexty a relevantní podněty z příbuzných oborů (např. neurovědy, psychologie, sociologie). Klíčové otázky, na něž bude číslo hledat odpovědi, jsou co, jak a proč zprostředkovávat studentům učitelství v pedagogických disciplínách, s jakými cíli a očekávanými výsledky. Snahou je také přispět k poznání skutečných efektů profesní přípravy učitelů, zejména optikou studentů učitelství a učitelů v praxi, jejich hodnocení výuky pedagogiky z hlediska připravenosti na profesi učitele.

Monotematické číslo by mělo být prostorem pro prezentaci různých pojetí a přístupů k výuce pedagogiky v učitelských programech. Navazuje tak na obdobně pojaté číslo, které je v roce 2018 věnováno výuce psychologie. Očekáváme texty, které se budou vyjadřovat jak k celkové koncepci, cílům a obsahu, tak k realizaci výuky pedagogiky. Může se jednat o teoretické studie, přehledové studie, studie analyzující potřeby učitelů i empirické studie orientované na ověřování účinnosti různých obsahů, forem a metod výuky. Vítány jsou příspěvky analyzující příklady koncepčních inovací v pojetí pedagogiky jako klíčové součásti učitelské přípravy, a to v ČR i v mezinárodním kontextu. Vedle studií se předpokládá rovněž publikování kvalitních textů ve formátu zpráv a diskuse k danému tématu.

Časový plán přípravy monotematického čísla:

Do **30. 12. 2018** zasílejte abstrakty v rozsahu max. 2 stran (3600 znaků) na adresu pedagogika@pedf.cuni.cz s poznámkou „Monočíslo“. V abstraktu prosím uveďte: autora (autory) a název příspěvku, jeho typ (teoretická, přehledová, metodologická, výzkumná

studie), předpokládaný rozsah, cíl a obsah.

Do 10. 2. 2019 budou abstrakty posouzeny guaranty čísla a autoři obdrží vyrozumění o dalším postupu.

Do 30. 4. 2019 budou odevzdány studie vycházející z akceptovaných abstraktů. Následně studie projdou standardním recenzním řízením a autoři budou požádáni o případné úpravy textů do 30. 6. 2019.

Pedagogika, anglické monočíslo 2019

Téma: Ethics, moral and school

Editoři: Jiří Mareš, Zdeněk Beneš

Nowadays, society is undergoing one of its most significant changes in history. While social, economical and environmental problems are discussed regularly, ethical issues are tackled much less. The educational system and school education must not only react to the situation, but also anticipate future developments. For this reason, old ethical questions ought to be asked in new contexts. Moreover, utterly new questions should be raised. These are the premises which the idea of the special monothematic issue of Pedagogika stems from. It will be about both tackling detailed questions on the one hand, and a holistic grasp of the issue on the other. Therefore, the monothematic issue of Pedagogika does not aim to provide normative concepts regarding this issue. Instead, its goal is to advert to the importance of ethical bases of school education and to initiate a debate on the matter.

Theoretical, review and research papers focusing on the issue of ethical aspects of school education and educational research are welcome.

Key areas possibly covered by the monothematic issue:

1. Teachers: teachers' professional ethics; teacher professional ethical codes and the issues related to their pursuit; ethical dilemmas in teachers' work (both at present and in the past, for example, in the era of normalisation); moral distress of teachers; unethical conduct of teachers.
2. Learners: moral education of pre-school children; current views on the moral development of children and adolescents; unethical behaviour of learners at school.
3. School subjects: moral education at primary and secondary schools; ethical aspects in teaching particular school subjects; application of ethical aspects to the content in Czech textbooks; ethics in future teacher pre-graduate education.
4. School: ethical challenges of multicultural education; ethical issues of inclusive education; ethical challenges related to the education of learners from socially excluded localities; ethical problems connected to early differentiation of learners.

By **31st January 2019**: Submit abstracts of maximum two pages (3,600 characters) labelled "Monočíslo AJ ETHICS AND MORAL" to the email address pedagogika@pedf.cuni.cz. The abstract is to include the following: the author(s) and the title of the submission, type of paper – theoretical, review, methodological or research paper – together with the presumed size, aims and content of the submission.

By 28th February 2019: Abstracts (in English) will be reviewed and the authors will be notified about further proceedings.

By 30th April 2019: Papers based on the accepted abstracts will be submitted. Subsequently, papers will be submitted for standard peer review after which authors will be notified and prospective adjustments to the texts will be required by 30th June 2019.

Dear colleagues,

it is our pleasure to invite you to participate in the preparation of a new special issue of the Orbis scholae journal focused on shadow education.

Alongside the development and expansion of participation in formal education, a massive growth of private supplementary tutoring has been observed worldwide. Sometimes, these private educational activities are labelled as a shadow education, a metaphor that is used to point out mimicry and close interrelations with formal schooling. Shadow education supplements the learning in formal education system, and in some cases the shadow even becomes more important than the body that it imitates.

The special issue of Orbis scholae will focus on various aspects and dimensions of the shadow education. The editors are keen to receive papers that explore the links and interrelationships between formal and shadow education system(s) within different social, cultural or economic contexts. The issue will contain empirical and theoretical papers which:

- focus on the prevalence, forms, nature and other characteristics of private tutoring in relation to secondary, primary or even pre-primary education levels;
- give voice to different stakeholders such as teachers, school administrators, parents, policy makers, and education researchers;
- raise critical issues related to the existence of the phenomenon and discuss the consequences and implications of private tutoring for education policy, social (in)equalities, school environments, teachers, families, pupils and/or private tutoring providers;
- explore the effects and effectiveness of different modes of private tutoring, in different settings and among different receivers.
- Authors are encouraged to apply international and comparative perspectives when analysing the phenomenon. Single-country studies as well as comparative analyses of two or more countries are welcome.

Prospective authors interested in submitting papers for publication in this special issue of Orbis scholae should first submit a letter of interest by sending us the title and the abstract (about 500 words) of a prospective paper by **February 28, 2019** (vit.stastny@pedf.cuni.cz and nutsak@hku.hk). The abstracts should contain the specification of research problem that will be addressed in the paper; data sources, methodological approach, expected outcomes and potential contribution of the paper to the scholarly literature should be described. Authors whose papers will be considered as suitable for the special issue will be notified by **March 31, 2019**. The full text is due on **November 30, 2019**. The papers will be reviewed by two anonymous reviewers during November 2019 – January 2020. Revised papers are to be sent to the editors by the end of April 30, 2020. The issue will be published by the end of 2020.

Guest editors

Vít Šťastný & Magda Nutsa Kobakhidze

The theme of the forthcoming monothematic issue of *Studia paedagogica* is Better Learning through Argumentation. Contemporary scholars believe that engaging students in argumentation can help to address many pressing educational priorities, including helping students to acquire a deep understanding of subject matter knowledge (Zimmerman, 2007; Osborne, 2010; Lehesvuori et al., 2017), developing students' metacognitive skills (Kuhn et al., 2013), preparing students for active participation in democratic societies (Alexander, 2008; Segal et al., 2017; Schuitema et al., 2017), and providing students with "new survival skills" for the 21st century (Wagner, 2008). Despite these ambitious educational goals, we still lack theoretical models and empirical evidence that clearly account for the processes of engaging in argumentation in a classroom and explain the related learning outcomes for students. Furthermore, we need additional studies that reveal instructional approaches that support teachers in fostering students' argumentation skills across various topics and subject domains.

To address these gaps in knowledge, we are interested in contributions that engage with questions from the four topical areas listed below. The areas do not cover the entire scope of acceptable topics, but we hope that they will help to inspire authors to contribute empirical, theoretical, or methodological papers on argumentation.

1. Theory of argumentation

- What are the challenges for teaching and learning through argumentation in a 'post-truth' world?
- Which theoretical perspectives can support rigorous argumentation about moral and socio-scientific topics?
- How should issues of equity and accessibility be addressed when teaching through argumentation?
- In which ways should argumentation be considered domain-specific vs. domain-general?
- How do different types of argumentation (e.g. persuasion vs. inquiry) relate to different learning outcomes?

2. Teacher education and professional development in argumentation

- What should teachers in different subject areas know about argumentation?
- How can teacher learning of argumentation best be supported?
- Which aspects of argumentation are more and less difficult for teachers to learn and use in their classes?
- How can instructional tools (e.g. argumentation schemes, critical questions, diagrams) support teaching and learning argumentation?
- How can teachers be helped to integrate oral argumentation with reading and writing?

3. Emotions and argumentation

- What is the role of emotions in argumentation?
- In which ways do emotions support or conflict with productive engagement in

argumentation?

- What pedagogical approaches and strategies promote productive discussions of emotionally charged topics in a classroom?
- How can teachers best engage with students who have deep-seated emotional commitments to ideas that are factually wrong or morally reprehensible?

4. Methodological issues in research on argumentation

- How can new technologies help improve research on argumentation in education?
- How should we go beyond 'coding and counting' in measuring argumentation quality?
- How do we define and measure 'progress' in an argumentative discussion of controversial issues?
- What methodological approaches can help us examine the impact of argumentation on student learning?

Important dates

This monothematic issue will be published in English in December 2019. The deadline for abstracts is **30 April, 2019**, and the deadline for full texts is 30 June, 2019. Both abstracts and full texts are to be sent to studiapaedagogica@phil.muni.cz. Articles should be written in English and meet the requirements mentioned in the instructions for authors on the journal's website. Papers will be submitted to a peer-review process that will enable the editors to select papers for publication. You can find more information at: <http://www.studiapaedagogica.cz/>.

References

Alexander, R. 2008. *Essays on Pedagogy*. London: Routledge.

Kuhn, D., Zillmer, N., Crowell, A., & Zavala, J. (2013). Developing norms of argumentation: Metacognitive, epistemological, and social dimensions of developing argumentative competence. *Cognition and Instruction*, 31(4), 456–496.

Lehesvuori, S., Hähkiöniemi, M., Jokiranta, K., Nieminen, P., Hiltunen, J., & Viiri, J. (2018). Enhancing dialogic argumentation in mathematics and science. *Studia Paedagogica*, 22(4), 55–76.

Osborne, J. (2010). Arguing to learn in science: The role of collaborative, critical discourse. *Science*, 328(5977), 463–466.

Segal, A., Pollak, I., & Lefstein, A. (2017). Democracy, voice and dialogic pedagogy: The struggle to be heard and heeded. *Language and Education*, 31(1), 6–25.

Schuitema, J., Radstake, H., van de Pol, J., & Veugelers, W. (2017). Guiding classroom discussions for democratic citizenship education. *Educational Studies*, 44(4) 1–31.

Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need and what we can do about it*. New York: Basic Books.

Zimmerman, C. (2007). The development of scientific thinking skills in elementary and middle school. *Developmental Review*, 27(2), 172–223.

Redakční poznámka

Informace o konferencích jsou uveřejňovány opakovaně, a to až do doby jejich konání. Informace o jednotlivých číslech časopisů jsou opakovány do doby, než je zveřejněno nové číslo. Informace o nových knihách jsou uveřejňovány jednou. Anotace publikací jsou v některých případech převzaty z podkladů dostupných na www stránkách jednotlivých vydavatelů a nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce. Bulletin ČAPV je dvoměsíčník, vychází vždy na konci sudého měsíce. Informace o konferencích a nových publikacích zasílejte na: bulletin@capv.cz.

Bulletin edituje Kateřina Vlčková (PdF MU). Na tvorbě bulletinu spolupracují: Jana Poláčková Vašátková (FF UP), Stanislav Michek (PdF UHK), Martin Chvál (PdF UK) a Petr Novotný (FF MU). Na přípravě podkladů pro bulletin se podílí studentka učitelství Viola Krausová, na jazykové korektuře a sazbě studentka učitelství Jana Kovaříková. Za stipendijní podporu děkujeme Katedře pedagogiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.